

[Landbrugsministeren.]

1 mill. kr. og er i lovforslaget foreslået nedsat til 700 000 kr. Iøvrigt er forslaget bestemt som tidligere.

Da der er tale om en efterhånden velkendt lovgivning, skal jeg indskrænke mig til at henvise til lovforslagets bestemmelser og de dertil knyttede bemærkninger og iøvrigt anbefale det foreliggende forslag til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Fiskeriministeren (Chr. Christiansen): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om afløsning og statens overtagelse af retten til fiskeri med ålegårde og andre særlige rettigheder til fiskeri på søterritoriet.

I 1950 blev der forelagt rigsdagen forslag til nye fiskerilove. I forslaget til lov om saltvandsfiskeri var som § 7 optaget bestemmelser angående ålegårdsrettigheder, som væsentligt afveg fra de i de tidligere saltvandsfiskerilove indeholdte bestemmelser. De foretagne ændringer tilsigtede først og fremmest at skabe klare regler for, hvorledes en ålegård skulle være indrettet for at nyde den i loven givne beskyttelse som ålegård. Endvidere blev der foreslået nærmere regler angående afstandsbestemmelser m. v. for — såvidt muligt — at afværge de mange stridigheder, der hvert år opstår mellem frie fiskere og brugere af ålegårdsrettigheder.

Det lykkedes imidlertid ikke at opnå enighed om lovforslaget på dette punkt, men resultatet blev, at den i den forrige saltvandsfiskerilov indeholdte bestemmelse blev optaget påny i omtrent uændret form. Samtidig blev der dog af den daværende fiskeriminister givet tilsagn om at nedsætte en kommission til overvejelse af spørgsmålet om, hvorvidt der burde foretages afløsning af de eksisterende rettigheder til fiskeri med ålegårde og andre særlige rettigheder til fiskeri på søterritoriet. Forsåvidt en eventuel kommission ikke kunne gå ind for afløsning, skulle den endvidere foretage en gennemgang af bestemmelserne i saltvandsfiskerilovens § 7, sammenholdt med det oprindelige ikke vedtagne forslag.

Denne kommission blev nedsat den 24. januar 1952 og afgav den 15. april 1955 sin

betænkning indeholdende forslag til lov om afløsning og statens overtagelse af retten til fiskeri med ålegårde og andre særlige rettigheder til fiskeri på søterritoriet. Dette forslag er i det store og hele lagt til grund for det fremsatte lovforslag, og betænkningen er samtidig hermed omdelt til medlemmerne af det høje ting.

Forinden jeg går over til en omtale af forslaget, finder jeg det rigtigt at fremsætte nogle enkelte bemærkninger angående kommissionens arbejde.

Kommissionens formand har været professor ved Aarhus Universitet, dr. jur. Knud Illum. Iøvrigt har samtlige udvalgsberetigede partier haft en repræsentant i kommissionen, ligesom justitsministeriet, fiskeriministeriet, Dansk Fiskeriforening og Foreningen af Skov- og Landejendomsbesiddere i Danmark har været repræsenteret.

Jeg vil gerne have lov til ved denne lejlighed at udtrykke min uforbeholdne anerkendelse af den grundige og interessante udredning, som indeholdes i kommissionens betænkning, af de indviklede problemer, der er knyttet til ålegårdsrettighederne og de særlige fiskerirettigheder. Min anerkendelse gælder også i fuldt omfang det forslag, der er udarbejdet af kommissionen, og som viser, at kommissionen ikke blot er gået videre ad de veje, tidligere kommissioner har betrådt, men har været i stand til at finde nye veje og muligheder, der synes at muliggøre en løsning af dette spørgsmål. Jeg er sikker på, at kommissionens øvrige medlemmer ikke vil tage mig det fortydeligt op, at jeg finder anledning til ganske særlig at udtrykke min anerkendelse overfor kommissionens formand, professor Illum, idet det er mig bekendt, at det er ham, der har haft de nye ideer, der er nedfældet i forslaget, og som har haft sin store andel i selve udformningen af dette.

Idet jeg iøvrigt tillader mig at henvise til betænkningen samt, forsåvidt angår de ændringer, som det foreliggende lovforslag betyder i forhold til kommissionens forslag, til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg kort redegøre for hovedlinierne i dette.

Af kommissionen er, som det fremgår af betænkningen, gennem fiskerikontrollen indsamlet et omfangsrigt statistisk materiale angående fiskeriet efter blankål, herunder

[Fiskeriministeren.]

om typerne af de redskaber, der anvendes, fangsternes størrelse i de enkelte redskaber, og hvem der udøver fiskeriet.

Dette materiale viser bl. a., at det fiskeri, der drives af ålegårdsejerne selv, kun andrager ca. 10 pct. af udbyttet af det fiskeri, der drives af andre end ålegårdsejerne, således at det kan fastslås, at den nærmere sammenhæng mellem ejendomsretten til kyststrækningen indenfor og de udsatte redskaber, som må antages at have ligget til grund for rettighedernes opståen, ikke længere er tilstede. Dertil kommer, at langt den største del af fiskeriet foregår med større og meget mere fiskedygtige redskaber end dem, der hidtil er anerkendt som „lovlige“ af ålegårdsnævn og ålegårdsovernævn.

Det foreliggende forslag går i korthed ud på, at ålegårdsretten og tillige de særlige rettigheder til fiskeri, der findes enkelte steder på dansk søterritorium, overtages af staten mod erstatning. Afløsningen forestås af en for hele landet fælles kommission på 6 medlemmer.

Efter afløsningen gives fiskeriet ikke frit med det samme, idet det over en vis periode overlades de hidtidige brugere af fiskeriet eller eventuelt udlejes. Denne ordning forekommer mig særdeles tiltalende, selvom jeg nok kunne have ønsket, at det havde været muligt straks at give fiskeriet frit. Ved den foreslåede ordning opnår man, at afløsningen bliver ret billig for statskassen, og man undgår således, at statskassen skal udrede betydelige beløb, uden at fangst-udbyttet muligvis væsentligt forøges. Man opnår også herved at gribe mindst muligt ind i de nuværende ejeres og brugeres forhold, medens det dog sikres, at fiskeriet efter en overskuelig tid vil være frit overalt. Hvor rettighedsindehaverne selv udnytter retten, sker der en reduktion af erstatningen som følge af, at erstatningen straks fastsættes og udbetales. Da retten faktisk først ophører efter mindst 20 års forløb, kunne udbetalingen være udskudt lige så længe. Der foretages derfor en reduktion i erstatningsbeløbet svarende til 5 pct. renter og renters rente. Er brugeren lejer, får han lov til at fortsætte mod at betale leje til statskassen.

Den periode, hvori de nuværende brugere efter afløsningen får lov at fortsætte deres fiskeri, foreslås fastsat til 20 år, eventuelt brugerens livstid.

Kommissionen havde under hensyn til, at denne tid måtte betragtes som en overgangsform til frit fiskeri, foreslået, at lejen blev reduceret til 75 pct. af den nuværende leje. Det forekommer mig imidlertid ikke, at kommissionens forslag på dette punkt er helt velbegrunderet, idet der for mig at se ikke kan være nogen grund til, at de hidtidige lejere skal betale mindre, fordi staten overtager rettighederne, hvilket også ville medvirke til, at afviklingen blev unødigt fordyret for statskassen.

Spørgsmålet om, hvorvidt de ålegårdsberettigede overhovedet har krav på erstatning, har iøvrigt ikke været helt uomtvistet; således kan jeg nævne, at der bl. a. i den kommission, der afgav sin betænkning i 1919, ikke var enighed herom. I den sidste kommission var der imidlertid blandt medlemmerne enighed om, at såvel ålegårdsretten som de særlige rettigheder til fiskeri på søterritoriet er egentlige formuerettigheder, der omfattes af grundlovens § 73, således at grundejerne derfor må have krav på erstatning for rettighedernes afløsning.

Med hensyn til erstatningens størrelse går forslaget ud på, at der ydes indehaverne af de særlige fiskerirettigheder en erstatning, der såvidt gørligt opvejer det indtægtstab, som rettighedernes indehavere lider, og samme standpunkt indtages med hensyn til de ålegårdsejere, der udnytter deres rettigheder med redskaber, der er anerkendt som „lovlige“ redskaber af ålegårdsnævn og ålegårdsovernævn samt af Højesteret. For de ålegårdsejere, hvis rettigheder udnyttes med større og mere fiskedygtige redskaber end dem, der er anerkendt som „lovlige“ i henhold til den hidtidige praksis, foreslås en vis reduktion i erstatningen.

Ved beregning af erstatningen er den leje, der betales for rettighederne, lagt til grund, og der er anvendt en kapitalisationsfaktor på 20. I denne faktor foreslås dog samtidig en reduktion dels med et beløb nogenlunde svarende til skattebyrden, dels — som allerede nævnt — i et meget stort antal tilfælde med et beløb som følge af, at rettig-

[Fiskeriministeren.]

hederne ikke har været udnyttet med redskaber, der kunne anerkendes som „lovlige“ ålegårde.

Derved kommer man ned på en kapitalisationsfaktor, der gennemsnitlig andrager henholdsvis 14 og 11.

Reduktionen på grund af skattebyrden var af kommissionens flertal foreslået med et gennemsnit svarende til 30 pct., men på dette punkt er der afgivet en mindretalsindstilling af det radikale partis repræsentant, der har ønsket en større hensyntagen til de ret betydelige svingninger i grundskyldpromillen i de enkelte kommuner, og forslaget er udformet under hensyntagen til mindretalsindstillingen på dette punkt, idet dette efter min opfattelse giver et mere retfærdigt grundlag.

Når der af et andet mindretal indenfor kommissionen var ønsket, at der også skulle være mulighed for at yde erstatning, selvom rettighedsindehaverne ikke havde udnyttet rettighederne i de sidste 10 år, vil jeg gøre opmærksom på, at man ved det foreliggende forslag efter min mening har strakt sig vidt, og at det forekommer mig helt urimeligt, at folk, der ikke har vist en sådan interesse for deres rettigheder, at de har udnyttet disse, nu skulle kunne møde frem og gøre krav på erstatning. Jeg gør endvidere opmærksom på, at det modsatte standpunkt vil medføre et helt uoverskueligt arbejde for afløsningskommissionen, idet en sådan regel vil friste til at rejse erstatningskrav, uanset om der er noget virkeligt grundlag herfor.

Udgiften for statskassen ved gennemførelse af afløsningsordningen lader sig ifølge sagens natur ikke opgøre med absolut nøjagtighed, idet en stor del af de modtagne oplysninger om det årlige udbytte beror på et skøn, men jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at fiskerikontrollen ud fra sit lokalkendskab har mulighed for at udøve et ret nøjagtigt skøn, og jeg mener derfor, at det kan forsvares at gå ud fra de i kommissionens betænkning opgivne tal vedrørende udgifterne ved ordningens gennemførelse, men som følge af, at jeg som tidligere nævnt ikke har kunnet tiltræde, at brugerne efter afløsningen kun skal betale en reduceret leje, vil de endelige udgifter blive noget mindre end af kommissionen anslået, idet

de efter en tilsvarende beregning som den af kommissionen anvendte kun vil komme til at ligge på ca. 25 000 kr. Den øjeblikkelige udgift for staten vil dog efter mit skøn på grundlag af de foreliggende tal blive på godt 1,6 mill. kr. Når kommissionen er kommet til ca. 1,9 mill. kr., skyldes dette, at man med hensyn til de rettigheder, der udnyttes af ejerne selv, ikke synes straks at have foretaget fradrag af 5 pct. rente og renters rente i erstatningen, men da erstatningsbeløbet udbetales ved afløsningen, må det være rigtigst straks at reducere som følge af, at de får lov til at fortsætte fiskeriet. Da afløsningen vil strække sig over nogle år — jeg vil skønne 3-4 år — vil den årlige udgift i afløsningsperioden herefter blive på ca. 400 000 kr., hvortil kommer udgifter til kommissionens rejser m. v.

Da kommissionen i sin tid blev nedsat, må jeg indrømme, at jeg under hensyn til resultatet af de tidligere kommissioners arbejde ikke havde større tiltro til, at man denne gang ville opnå noget resultat. Det har derfor været mig en særlig stor glæde at se det forslag, der kom fra kommissionen, og jeg vil oprigtigt ønske, at det nu skal lykkes at nå et resultat af de bestræbelser, der har været udfoldet helt tilbage til slutningen af forrige århundrede for at få disse rettigheder afløst og dermed afskaffe den kilde til stridigheder, som den af mange fiskere som „ålegårdsurettens“ betegnede rettighed frembyder.

Med disse ord skal jeg tillade mig at anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Jeg skal dernæst tillade mig at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om ferskvandsfiskeri.

Under rigsdagsforhandlingerne i 1951 vedrørende det lovforslag, der ligger til grund for den nugældende lov om ferskvandsfiskeri af 19. december 1951, fremkom fra de sønderjyske rigsdagsrepræsentanters side ønske om, at de for Sønderjylland gældende særregler for ferskvandsfiskeriet blev afskaffet under hensyn til, at der nu var gået så lang tid efter genforeningen, at særbestemmelser for Sønderjylland burde undgås.

Da en undersøgelse af, om det var muligt